

نیازهای نسلهای آتی باشد، بطور عادلانه برطرف نماید.» (برنامه توسعه سازمان ملل متحد U.N.D.P.)

در بیانیه سال ۱۹۹۲ «ریو»^(۲) مفهوم توسعه پایدار بطور کامل به این شکل ارائه گردید:

* **اصل اول:** برای توسعه پایدار، انسان در مرکز توجهات و کانون اهمیت قرار دارد انسان هماهنگ با طبیعت مستحق زندگی سالم و مولد ثروت است.

* **اصل چهارم:** به منظور تحقق توسعه پایدار باید حفاظت از محیط زیست را جزء لاینفک روند توسعه است.

* **اصل پنجم:** همه دولتها و تمامی مردم می بایست در امر خطیر ریشه کنی فقر، به عنوان یک تکلیف برای تحقق توسعه پایدار، همکاری و همیاری نمایند تا عدم توازن در معیارهای زندگی کاهش یافته و نیازهای مردم جهان بیش از پیش مرتفع گردد.

از آنچه که گفته شد می توان نتیجه گرفت که توسعه پایدار نیروی انسانی با رشد اقتصادی و عدالت اجتماعی لازم و ملزوم یکدیگرند و هدف از طرح آن، افزایش توان بالقوه نسل کنونی و آتی در رفع نیازها و خواستههای بشری می باشد. توسعه پایدار نیروی انسانی به مفهوم توسعه ای است که به تمامی کشورهای شمال و جنوب به یک میزان مرتبط و قابل استناد می باشد.

اهمیت نقش تعاونیها

وابستگی و ارتباط تعاونیها با توسعه پایدار امری بدیهی است، بخصوص زمانی که سخن از توسعه پایدار نیروی انسانی به میان می آید، تعاونیها در قالب تشکیلات مردمی برای کمک به اعضاء خود و در جهت رفع نیازها و خواستههای اقتصادی و اجتماعی آنان طراحی شده اند.

تعاونیها به عنوان سازمانهای مردمی مروج

توسعه مستمر نیروی انسانی در جهان

مأخذ: گزارش و دستور کار بیست و یکمین اجلاس آی.سی.ا. منچستر ۱۹۹۵
به مناسبت یکصدمین سالگرد تاسیس اتحادیه بین المللی تعاون (۱۹۹۵-۱۸۹۵)

برگردان: طاهره فرخی مرجانه سلطانی

● غالباً از نقش اجتماعی تعاونیها تعبیر و تفسیر صحیحی ارائه نشده است. در بسیاری از کشورهای در حال توسعه، دولتها به تعاونیها به عنوان ابزاری جهت پیشبرد اهداف ملی می نگرند. به نظر بسیاری از مفسرین مسائل «اقتصادی و اجتماعی» در اروپا، تعاونیها ابزار نوینی برای حل معضل بیکاری و مناقشات منطقه ای هستند.

مفهوم توسعه پایدار انسانی

در سالهای اخیر، الگوی ارائه شده برای توسعه اقتصادی - اجتماعی که به فعالیتهای دهه ۷۰ و ۸۰ جهت داده بود، نه تنها در کشورهای منطقه جنوب، بلکه در ناحیه شمال نیز زیر سؤال رفته است. نقش دولت به عنوان محرک رشد اقتصادی و توزیع کننده ثروت رفته رفته جنبه محوری و حاشیه ای می یابد. توجه به مسائل بازار، نه به بهایی ارزان، بلکه به قیمت اختلاف سطح روزافزون زندگی فقیر و غنی در صدر حیات اقتصادی جامعه قرار دارد. لکن فرسایش و تخریب محیط زیست دیگر مسئله بی اهمیتی نیست که به بهای نیل به رشد اقتصادی توان به آن با دیده اغماض نگریست بلکه امروزه نیازهای بشر و تمایلات وی به عنوان جوهر اصلی توسعه در نظر گرفته می شود.

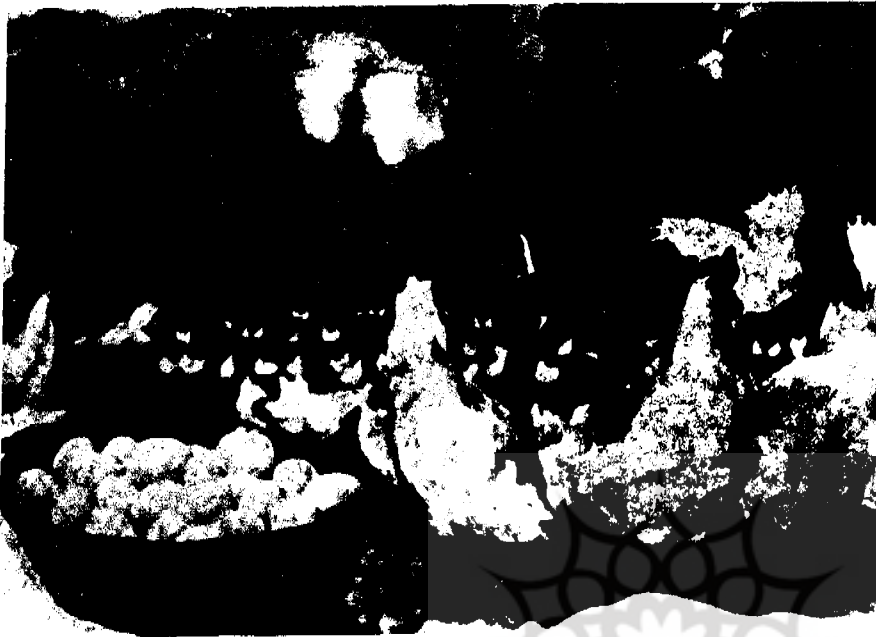
با توجه به مواردی که ذکر آن رفت، ایده «توسعه پایدار» و یا به عبارت بهتر «توسعه پایدار نیروی انسانی» به یکباره مطرح شد. بهترین تعاریفی که غالباً از این دو عبارت ارائه شده شرح زیر می باشد:

* «توسعه پایدار عبارت از آنگونه توسعه ای است که نیازهای کنونی را، بدون به مخاطره افکندن امکانات و تواناییهای نسلهای آتی در رفع نیازهایشان، مرتفع می سازد.

«کمیسسیون جهانی محیط زیست و توسعه، گزارش برانتلند»^(۱)

* «توسعه پایدار نیروی انسانی عبارتست از وسعت بخشیدن به حق انتخاب و تواناییهای مردمی، از طریق ایجاد و تشکل سرمایه های اجتماعی به گونه ای که در حد امکان نیازهای نسل کنونی را بدون آنکه تهدیدی برای

• تعاونیها به دلیل ماهیت وجودی خود و با توجه به خواستها و نیازهای اعضا، می‌توانند نقش اجتماعی ارزنده‌ای ایفا نمایند. زیرا تعاونیها از ابتدا، پاره‌انسانهای محروم برای ترقی و شیوه‌ای برای ترفیع منابع مشترک آنان بوده‌اند. ساکنین مناطق دورافتاده روستایی، پنهانندگان، مهاجران، بیکاران، سالخورده‌گان و از کار افتادگان به کمک تعاونیها وضعیت زندگی خود را بهبود می‌بخشند.

عدالت و برابری در جامعه بوده و به دلیل دارا بودن ماهیت اقتصادی، خدمات تجاری خود را در اختیار اعضا قرار می‌دهند. تعاونیها به عنوان موسساتی که ریشه در بطن جامعه دارند، علائق جامعه خود را در خصوص عدالت اجتماعی و محیط زیست منعکس می‌نمایند. از اینرو جای هیچگونه تعجب نیست که دبیرکل سازمان ملل متحد در گزارش سال ۱۹۹۴ خود به مجمع عمومی سازمان خود را این گونه به پایان رساند:

«شرکتهای تعاونی ابزارهای سازمانی در دست قشر وسیعی از مردم می‌باشند که توسط آنها امور خطیری چون ایجاد مشاغل مولد ثروت، غلبه بر فقر و دستیابی به وحدت اجتماعی به انجام می‌رسد.»

در پیش‌نویسی که سازمان ملل برای کنفرانس سران جهان در سال ۱۹۹۵ در کپنهاگ با عنوان «توسعه اجتماعی» تهیه کرد، ابعاد نهضت بین‌المللی تعاون را اینگونه ارزیابی نمود: «در حال حاضر ۷۴۰ میلیون زن و مرد عضو شرکتهای تعاونی، از طریق فدراسیونها و اتحادیه‌های ملی، عضو اتحادیه بین‌المللی تعاون می‌باشند. کل تعداد تعاونگران در سراسر جهان ۸۰۰ میلیون نفر و تعداد شاغلین در تعاونیها ۱۰۰ میلیون نفر تخمین زده می‌شود. به‌علاوه از آنجا که شرکتهای تعاونی نه تنها برای اعضا و کارکنان خود، بلکه برای خانواده آنان نیز اهمیت اقتصادی دارند، کل افراد تحت پوشش تعاونیها که زندگی آنان تا حد زیادی توسط شرکتهای تعاونی تامین می‌شود به عدد سه

درصد پس‌انداز بازار را جذب نموده‌اند و تعاونیهای پس‌انداز و اعتبار بین ۳۵ تا ۴۰ درصد جمعیت بالغ در استرالیا، کانادا، ایرلند و ایالات متحده آمریکا را تحت پوشش خود دارند.

- تعاونیهای کارگری برای جمعیتی قریب به ۶۰ میلیون عضو در هند، اندونزی، چین و اروپا ایجاد اشتغال نموده‌اند.

تعاونیهای خدماتی پیشگام رفع نیازهایی چون مراقبتهای بهداشتی در برزیل، برق‌رسانی روستایی در ایالات متحده، حمل و نقل در فلسطین اشغالی و مسکن در اسکانندیناوی هستند.

بعد اقتصادی تعاونیها

اکثر تعاونیها در سراسر جهان به صورت موسساتی اقتصادی فعالیت می‌کنند که خدمات خود را به مصرف‌کننده و یا تولیدکننده به شکل کالاهای خرده‌فروشی، خدمات مالی،

میلیارد نفر یعنی نیمی از جمعیت جهان بالغ می‌شود.»

اعضا تعاونیها در چهار گوشه جهان، از کشورهای در حال توسعه (بطور تقریبی ۲۰٪ کل جمعیت ۱۵ تا ۶۰ سال) گرفته تا کشورهای دارای اقتصاد بی‌ثبات و متزلزل (۳۹ درصد) و کشورهایی با اقتصاد آزاد پیشرفته (۳۳ درصد) زندگی می‌کنند.

برخی از آمارها نشانگر رشد و تنوع فعالیت تعاونیهاست:

- بیش از ۵۰٪ بسیاری از اجناس و کالاها در ایالات متحده آمریکا، کانادا، اروپا، ژاپن، هند، برزیل، آرژانتین و آفریقا از طریق تعاونیهای کشاورزی به فروش می‌رسد.

- تعاونیهای مصرف در زمره بهترین و مهمترین موسسات خرده‌فروشی در کشورهای شمال اروپا، سوئیس، ایتالیا و ژاپن به شمار می‌روند.

- بانکهای تعاونی در اتحادیه اروپا ۱۷

مراقبت‌های بهداشتی، مسکن، و یا تولیدکننده بازاریابی محصولات کشاورزی، تولیدات صنعتی و غیره ارائه می‌نمایند. تعاونی‌ها زمانی تشکیل می‌شوند که مردم به تنهایی قادر به رفع نیاز اقتصادی خود نمی‌باشند. تعاونی‌ها بدلیل ماهیت وجودی خود اساساً در اصل، راه توسعه پایدار نیروی انسانی را هموار می‌کنند.

اساس موفقیت تعاونی‌ها در این نکته نهفته است که آنان صرفه و صلاح اقتصادی و تعدیل هزینه‌ها را در راس امور خود قرار می‌دهند. تعاونی‌ها نهادهایی هستند که در قالب آنها افراد باگردد هم آئی واحدهای همیاری را تشکیل می‌دهند. تعاونی‌ها از طریق ایجاد ساختارهای تشکیلاتی حمایتی در سطوح دوم و سوم (اتحادیه‌ها، فدراسیون‌ها) به ارائه خدمات عمومی و ایجاد درآمدهایی که به عبارتی تحقق آن از طرق دیگر امکان‌پذیر نیست، می‌پردازند. به طور-مثال، کنفدراسیون تعاونی‌های پس‌انداز و اعتبار آمریکای لاتین «کولاک»^(۳) توانست از طریق دریافت وام از بانک توسعه^(۴) داخلی آمریکا به ۱۷ اتحادیه ملی عضو خود امکان توسعه خدمات پولی برای پرداخت وام به بخشهای وابسته به خود را داده و از این طریق به آنان یاری رساند.

ویژگی دیگر تعاونی‌ها ثبات آنهاست. به این معنا که تعاونی‌ها به عنوان پایگاههای مردمی و نهادهایی که به وسیله جوامع محلی کنترل می‌شوند هیچگاه نمی‌توانند تنها به دلیل ارزان بودن نیروی کار و یا در پی کسب سود بیشتر از جایی به جای دیگر نقل مکان کنند. از آنجاکه هدف تعاونی‌ها ارائه خدمات به اعضا و نه پرداخت سود بیشتر به سهامداران می‌باشد، لذا واکنش آنها در مقابل قدرت و نفوذ موجود در بازار به شیوه‌ای متفاوت در برخورد با تجار صاحب سرمایه صورت می‌گیرد.

با نگاهی به تاریخ کشورهای شمال و جنوب ملاحظه می‌شود که تعاونی‌ها مبتکر

• تعاونی‌ها به عنوان مؤسساتی که ریشه در بشرن جامعه دارند. علائق جامعه خود را در خصوص عدالت اجتماعی و مستحیاز است مستنکس می‌نمایند.

بار خدمات پس‌انداز و وام را به مناطق روستایی ارائه نمودند. تعاونی‌های مصرف در کشورهای اروپای شمالی به منظور افزایش حمایت اعضا از تعاونی‌ها، تشویق نقدی در نظر گرفتند.

در تمامی این موارد، تعاونی‌ها به شکل‌گیری عنصر اولیه توسعه پایدار یعنی اشتغال مولد ثروت و رشد اقتصادی کمک می‌کنند.

بعد اجتماعی تعاونی‌ها

غالباً از نقش اجتماعی تعاونی‌ها تعبیر و تفسیر صحیحی ارائه نشده است. در بسیاری از کشورهای در حال توسعه، دولت‌ها به تعاونی‌ها به عنوان ابزاری جهت پیشبرد اهداف ملی می‌نگرند. حتی در کشورهای کمونیستی نیز استقلال تعاونی‌ها به بهانه‌های مشابه محدود می‌شد. به نظر برخی از مفسرین «اقتصاد اجتماعی» در اروپا، تعاونی‌ها ابزار نوینی برای حل معضل بیکاری و مناقشات منطقه‌ای هستند.

اتحادیه بین‌المللی تعاون در «بیانیه هویت تعاونی» که در کنگره یکصدمین سالگرد خود ارائه داد، بر این نکته تاکید نمود که تعاونی‌ها باید پاسخگوی نیازهای اعضا خود بوده و توسط آنان کنترل شوند. در اصل جدید تعاون به عنوان «خودگردانی و استقلال» به این مسئله اشاره شده که تعاونی‌ها می‌توانند با دولت‌ها و یا سایر گروه‌ها و دستجات توافقنامه‌هایی امضاء کنند، مشروط بر آنکه نظارت اعضا بر تعاونی همچنان به قوت خود باقی باشد.

انتظار می‌رود در صورت اجرای این اصل، تعاونی‌ها به دلیل ماهیت وجودی خود و با توجه به خواستها و نیازهای اعضا، بتوانند نقش اجتماعی ارزنده‌ای ایفا نمایند. تعاونی‌ها از ابتداء یار انسانهای محروم برای ترقی و ترفیع منافع مشترک آنان بوده‌اند. ساکنین مناطق دور افتاده روستایی، پناهندگان، مهاجران، بیکاران،

عرضه خدمات نوینی بوده‌اند. تعاونی‌ها پیشرو ارائه خدمات مالی (محاسبه بهره‌روزانه بوسیله اتحادیه‌های اعتباری در کانادا) و تادیه بهای محصولات کشاورزی (روزانه دو بار توسط تعاونی‌های فرآورده‌های لبنی در هند) می‌باشند. تعاونی‌های مصرف در بریتانیا، اسکاتلندی، سویس و ژاپن به تمهد پیشگامان راجدیل در تحقق شعار «خوراک پاک» پایبند بوده و در این زمینه به موفقیت قابل ملاحظه‌ای نیز رسیده‌اند.

تعاونی‌ها منابع مهم رقابتی در بازارهای داخلی به شمار می‌آیند. غالباً در مواردی که مردم در جستجوی بازارهایی هستند که بتواند جایگزین سلطه بازارهایی گردد که توسط موسسات تجاری خصوصی و یا عمومی اداره می‌شوند. و در این زمان است که تعاونی‌ها پا به عرصه فعالیت می‌گذارند. در بسیاری از کشورهای آفریقایی، آسیایی و اروپای شرقی، سیستم بیمه که قبلاً تحت کنترل دولت بود به بخش خصوصی سپرده شده و بیمه‌گران تعاونی طیف وسیعی از انواع خدمات بیمه را که قبل از آن وجود نداشت، ارائه نموده‌اند.

مهمتر از همه اینکه تعاونی‌ها در آمدی رو به رشد نیز برای اعضا خود ایجاد می‌کنند. کشاورزان در کشورهای شمالی از تجربیات جدیدی در زمینه کسب بهره‌وری بیشتر از طریق عرضه جمعی محصولات کشاورزی و خرید مواد اولیه برخوردارند.

اتحادیه‌های اعتبار در آفریقا، برای اولین

وابستگی و ارتباط تعاونیها با توسعه پایدار امری بدیهی است. به ویژه زمانی که سخن از توسعه پایدار نیروی انسانی به میان می آید. تعاونیها در قالب تشکیلات مردمی برای کمک به اعضا، و جامعه خود و در جهت رفع نیازها و خواستههای اقتصادی و اجتماعی آنان فزاینده می شوند.

سالخوردگان و از کارافتادگان، به کمک تعاونیها وضعیت زندگی خود را بهبود می بخشند.

یکی از اصول بنیادی تعاون، عضویت آزاد و بدون تبعیض برای کلیه افرادی است که می توانند در تعاونی مشارکت نموده و از فواید آن بهره مند شوند. در اکثر موارد افراد مستضعف به عضویت تعاونیهای موجود در آمده و از خدمات آنان برخوردار می شوند. اگر چه در کنار این تعاونیها نمونه هایی از تعاونیهای موفق نیز وجود دارد که به طور انحصاری بوسیله و برای گروههای اجتماعی خاصی تشکیل شده است.

تعاونیها علاوه بر ترویج «وحدت اجتماعی»، از دیرباز به عنوان «مکتب دموکراسی» شناخته شده اند. آنها بویژه در کشورهای در حال توسعه، یکی از محدود نهادهایی هستند که فرصت دموکراسی مشارکتی را فراهم آورده اند. آموزش مستمر و برنامه های تعلیماتی که توسط بسیاری از تعاونیها ارائه شده، نمونه های دیگری از خدمات ارزنده آنها به توسعه منابع انسانی است.

اگر چه تعاونیها نمی توانند ادعا کنند که میزان توجه آنان به مشارکت زنان در تعاونیها مطلوبتر از جوامعی بوده است که در آن زندگی می کنند، اما نمونه های بسیاری از تعاونیهای مسکن، بهداشت، کودکیاری، پس انداز، اعتبار و خرده فروشی وجود دارند که بویژه نسبت به نیازهای زنان حساس هستند. برخی سازمانها نظیر بیمه^(۷) «فولکسام» در سوئد طلایه دار ملی سیاستگرانهایی در امور زنان هستند که طی آن زنان را دو جنبه

مصرف کننده و عرضه کننده خدمات تعاونی معرفی نموده اند.

وحدت اجتماعی، آموزش و تعلیمات، توسعه جوامع، تساوی زن و مرد، طرق مشارکت تعاونیها در توسعه اجتماعی و به عبارتی «دومین ستون» ساختار توسعه پایدار نیروی انسانی هستند.

توجه به جامعه و محیط زیست

تعاونیها به عنوان نهادهایی مردمی، طبعاً به مسائل جوامع محل زندگی اعضاء خود اهمیت می دهند. ویژگی مردمی بودن که غالباً تعاونیها را از شرکتهای تجاری خصوصی متمایز می کند، از چنان اهمیتی برخوردار است که به پیشنهاد اتحادیه بین المللی تعاون آی.سی.آ. «I.C.A.» می توان آن را به عنوان یکی از اصول اساسی تعاون تلقی نمود.

توسعه اجتماعی یکی از مسائل مورد توجه

بسیاری از تعاونیهاست. نهضت مردمی صندوق «دژاردن» به عنوان بزرگترین موسسه مالی «درکبک»^(۸) با پیوستن به انجمنهای کارگری و حکومت های محلی، کارآفرینان محلی را به سرمایه گذاری در ۱۲ تعاونی منطقه ای ترغیب نمود. در ایالات متحده آمریکا، سه چهارم تعاونیهای برق روستایی دست اندرکار اجرای برنامه های توسعه و ترویج جوامع روستایی هستند. در منطقه شمال سوئد، حکومت های محلی و موسسات توسعه تعاونیها از ایجاد شرکتهای تعاونی جدید حمایت به عمل آورده اند. شماری از تعاونیها در کشورهای در حال توسعه تصمیم گرفته اند که بخشی از مازاد درآمد سالانه خود را به پیشبرد اهداف جامعه اختصاص دهند. طی سالهای اخیر، تعاونیها با به اجرا درآوردن برنامه های عملی و پویا برای حفاظت از محیط زیست، توجه خود را به مسائل جامعه نشان داده اند. تعاونیهای مصرف در بریتانیا، اسکاندایناوی و سوئیس با تلاش در جهت توسعه فرآورده های طبیعی و کاهش ضایعات، رهبری بازار را در دست دارند.

بخش تعاونی در ژاپن که تعاونیهای کشاورزی، ماهیگیری، جنگلداری و مصرف را شامل می شود، مسئله حفاظت از محیط زیست را نه تنها از طریق فعالیتهای رسمی خود بلکه، با بسیج عملی آموزش اعضاء، حمایت نموده است. از سال ۱۹۹۸ تعاونیهای کشاورزی برنامه ای موسوم به «کشاورزی ۳اچ» (اولین حروف سه کلمه^(۱۰)) تندرستی، کیفیت بالا و تکنولوژی پیشرفته به لاتین) را به مورد اجرا گذارده اند. تعاونیهای مصرف، یکپارچه شعار «بیایید از حیات خود و

کره زمین پاسداری کنید» را سر داده و بیش از ۱۸۰ محصول سازگار با محیط‌زیست را تولید نموده‌اند.

تعاونیهای کشاورزی برزیل، تعاونیهای کودرسانی به خاک در هند، تعاونی درختکاران در تایلند بطور فعال و موثر در امر حفاظت از محیط‌زیست مشارکت دارند. در کشور چین، تعاونیها با استفاده از قدرت شبکه گسترده بازاریابی و عرضه کالای خود، در بازیافت ضایعات کشور پیشقدم بوده‌اند.

کنفرانس سال ۱۹۹۲ سازمان ملل متحد در مورد «محیط‌زیست و توسعه» که در ریودوژانیرو^(۱۱) برگزار شد، توجه تعاونیها را همچون سایر اعضاء جامعه به ابعاد جهانی توسعه پایدار جذب نمود. بدنبال تصویب بیست و یکمین دستور جلسه کنفرانس ریو، آی.سی.ا. ابتکار تهیه مقدمات «بیست و یکمین دستور جلسه تعاونی»^(۱۲) را بدست گرفت که نشاندهنده عملکرد تعاونیها در اجرای خط‌مشی‌ها و سیاستهای ریو بود. در تهیه این سند بسیاری از سازمانهای عضو و ارگانهای تخصصی مشارکت داشتند.

تعاونیها با اهمیت دادن به مسائل جامعه و محیط‌زیست، فعلا نه در تحقق این عبارت چهار کلمه‌ای، یعنی «توسعه پایدار نیروی انسانی» مشارکت می‌نمایند.

الزامات آتی

چنانچه مفهوم توسعه پایدار نیروی انسانی بطور یقین در آینده به عنوان الگوی اصلی

• توسعه پایدار نیروی انسانی وسعت بخشیدن به حق انتخاب و تواناییهای مردمی از طریق ایجاد و تشکل سرمایه‌های اجتماعی است به گونه‌ای که در حد امکان نیازهای کنونی را بدون آنکه تجدیدی برای نیازهای نسل آینده باشد، بطور عادلانه برطرف می‌نماید.

با ادعاهایشان هم‌تراز کنند و در تدوین برنامه‌های آموزشی و تعلیماتی می‌بایست تاکید بر ضرورت افزایش توان رقابتی و تجارت کار آمد تعاونیها در بازار باشد.

همچنین باید گفت که طرحهای محلی و مشارکتی بیش از پروژه‌های وسیع با ساختار تعاونیها سازگاری دارند. مرکز اصلی توسعه تعاونی با سرعتی روزافزون به سمت مسائل بنیادین سیر می‌کند. اگر چه تعاونیها عملاً نباید سازمانهای حامی خود را نادیده بگیرند، لکن همکاری و همیاری در بین تعاونیها می‌بایست بیش از پیش در برابر بنگاههای بزرگ ملی و بین‌المللی اهمیت و اعتبار یابد.

دیدگاههای منطقه‌ای

آفریقا - آفریقای غربی

۱- مقدمه

توسعه پایدار نیروی انسانی، مفهومی نسبتاً جدید در آفریقای غربی است. این مفهوم که دارای اعتبار جهانی است، هنوز به عنوان بخشی از اقتصاد کلان، طرحهای توسعه‌ای و یا سیاستگذاریها تلقی نمی‌شود. تنها سازمانهای بین‌المللی، سازمانهای غیردولتی NGO'S^(۱۳) و برخی از اقتصاددانان و کارشناسان محیط‌زیست این مفهوم را در طرز تفکر، تحلیل و مطالعات خود گنجانده‌اند و گهگاه اهداف، اصول و جاذبه‌های این مفهوم جدید را به صورت ضمنی در سخنرانیهای سیاسی و یا برخی طرحها مدنظر قرار می‌دهند. همانگونه که می‌دانیم بین حرف تا عمل و

توسعه در نظر گرفته شود، اثرات آن بر تعاونیها مثبت و کارساز خواهد بود.

تعداد اندکی از سازمانها در موضوعگیریهای اقتصادی، اجتماعی و مردمی خود به اندازه تعاونیها با مفهوم «توسعه نیروی انسانی» همراهی و وابستگی دارند.

الگوهای قبلی توسعه که بر طرحهای عظیم زیربنایی یا عام‌المنفعه، تحت رهبری دولت و یا کنترل بازار تاکید می‌کردند، چندان با ساختار تعاونیها سازگار نبودند، چرا که این الگوها اصول اساسی تعاونی، یعنی نظارت و استقلال اعضاء را نادیده گرفته و یا تضعیف می‌نمودند. بسیاری از تعاونیها هنوز در تلاش هستند که خود را از اثرات این سیاستهای به ظاهر با حسن نیت و در واقع مصیبت بار دو دهه اخیر رهایی بخشند.

تعاونیها به عنوان نهادهایی با ماهیت اقتصادی، بجای آنکه همچون گذشته بر مسائلی چون کمکهای مالی و امور خیریه تاکید نمایند، امروزه از مشارکت اقتصادی، تجارت و سرمایه‌گذاری بهره‌مند می‌شوند. بهر حال تعاونیها متعهد هستند تا توان و ظرفیت خود را

• شرکتیهای تعاونی نه تنها برای اعضاء و کارکنان خود، بلکه برای خانواده و جامعه خود اهمیت اقتصادی دارند و کل افراد تحت پوشش تعاونیها که زندگی آنان تا حد زیادی توسط شرکتیهای تعاونی تامین می‌شود به حدود سه میلیارد نفر یعنی نیمی از جمعیت جهان بالغ می‌شود.

• تعاونیها به عنوان سازمانهای مردمی مروج عدالت و برابری در جوامع گوناگون هستند و به دلیل دارا بودن ماهیت اقتصادی، خدمات تجاری خود را در اختیار اعضا قرار می دهند.

و واردات مواد خوراکی و دریافت کمکهای غذایی در این منطقه به طور مکرر صورت می گیرد. در این کشورها تراکم جمعیت در اطراف زمینهای زراعی بسیار زیاد است. بنابراین یکی از مبارزات اصلی آفریقای غربی، کنترل رشد سریع جمعیت است. آفریقای غربی برای پیروزی در این مبارزه نیازمند یک دگرگونی بنیادی در ارزشهای اجتماعی، روشهای کنترل مولید و تدوین برنامه هایی است که از طریق آن از فشار کار زنان کاسته، محیط زیست را حفاظت و مرگ و میر نوزادان را کاهش دهد.

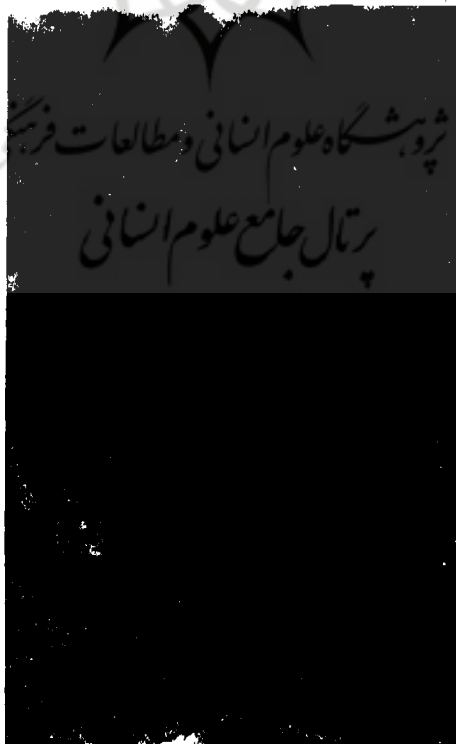
ادامه دارد

- 1- World Commission on Environment and Development, the Brundt land Report.
- 2- The 1992 Rio Declaration.
- 3- (Colac)
- 4- The Lalin American Confederation of Saving & Credit Cooperatives (COLAC).
- 5 - Inter - American Development Bank.
- 6- " Statement on the Co - Operative Identity"
- 7- Folksam Insurance in Sweden.
- 8- The Desjarodins Caisse Populair Mouvement.
- 10- "3-H Agriculture" = helthy, high quality and high technology.
- 11- Rio do janiro.
- 12- Cooperative Agenda 21.
- 13- Non Governmental Organization.

۱۴- کشورهای ساحل Sahel شامل چند کشور آفریقایی است.

وحدت اجتماعی خلل ایجاد نموده و منجر به بروز اختلافات و مناقشات می شود (نیجریه، غنای شمالی، سنگال، موریتانی). اثرات منفی مهاجرت موجب تشدید اختلافات در بین جوامع (توآرگها در نیجر و مالی) و جنگهای داخلی (لیبریا، سیرالئون) می شود.

این منطقه به دلیل تنوع آب و هوایی و شرایط زیست محیطی به دو بخش مجزا تقسیم می شود. بخش ساوانا شامل شش کشور ساحلی (Sahelian) دارای آب و هوایی خشک و خاک کم قوت بوده و میزان بارندگی آن بسیار ناچیز است. این عوامل پیامدهایی چون فرسایش خاک، نابودی جنگلها، پیشروی بیابانها، کمبود مواد غذایی و در برخی مواقع قحطی و خشکسالی منطقه ای را به همراه داشته

بین اهداف عالی طرحهای توسعه ای تا اقدامات انجام شده فاصله زیادی وجود دارد. آفریقای غربی هنوز برای توسعه پایدار نیروی انسانی تعریف و یا نگرش خاصی ارائه نکرده است. مع الوصف با در نظر گرفتن بافت توسعه در آفریقای غربی و کاستیهای موجود، بی شک می توان تصدیق کرد که توسعه پایدار نیروی انسانی در این منطقه می بایست در اولویت باشد.

۲- بافت منطقه ای

بر طبق گزارش جهانی سال ۱۹۹۴ در خصوص توسعه نیروی انسانی، آفریقای غربی در سال ۱۹۹۲ جمعیتی برابر ۲۰۶/۶ میلیون نفر با ضریب رشد سالانه ۳/۲ درصد داشت. پیش بینی می شود که جمعیت این منطقه تا سال ۲۰۰۰ به ۲۶۳ میلیون نفر برسد. قریب به ۳۴ درصد این جمعیت که در مناطق روستایی بسر می برند زیر خط فقر قرار دارند. از بین ۲۰۶/۶ میلیون سکنه کمی بیش از ۱۵۰ میلیون نفر هیچگونه دسترسی به آب سالم، تصفیه فاضلاب و یا خدمات بهداشتی ندارند. علاوه بر این بیش از ۵۰ درصد جمعیت منطقه را قشر جوان تشکیل می دهند. لذا چنانچه روند کنونی با همین سرعت ادامه یابد، آفریقای غربی برای تهیه غذا، تسهیلات، جذب نیروی کار و تعلیم و تربیت کودکان با مشکلات عدیده ای مواجه خواهد شد.

یکی دیگر از ویژگیهای آفریقای غربی، مهاجرتهای دستجمعی از مناطق روستایی به شهرها و از کشورهای ساحل^(۱۴) Sahel بطرف کشورهای منطقه ساحلی است. در ساحل عاج بیش از یک سوم جمعیت کنونی کشور، خارجی تبار هستند و وضعیت اجتماعی، قومی، زبانی، مذهبی و فرهنگی این کشور بسیار متنوع و متفاوت است. این تفاوتها در